

Rolnummer 2807
Arrest nr. 165/2004 van 28 oktober 2004

A R R E S T

In zake : de prejudiciële vraag betreffende artikel 100, eerste lid, 1°, van de wetten op de Rijkscomptabiliteit, gecoördineerd bij koninklijk besluit van 17 juli 1991, gesteld door de Rechtbank van eerste aanleg te Gent.

Het Arbitragehof,

samengesteld uit de voorzitters A. Arts en M. Melchior, en de rechters M. Bossuyt, A. Alen, J.-P. Snappe, J.-P. Moerman en J. Spreutels, bijgestaan door de griffier P.-Y. Dutilleux, onder voorzitterschap van voorzitter A. Arts,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

* *

I. *Onderwerp van de prejudiciële vraag en rechtspleging*

Bij vonnis van 17 oktober 2003 in zake A. Ballu tegen de stad Gent, waarvan de expeditie ter griffie van het Arbitragehof is ingekomen op 27 oktober 2003, heeft de Rechtbank van eerste aanleg te Gent de volgende prejudiciële vraag gesteld :

« Schendt artikel 100, 1°, van de wetten op de Rijkscomptabiliteit, gecoördineerd bij koninklijk besluit van 17 juli 1991, de artikelen 10 en 11 van de Grondwet in zoverre er niet is voorzien in een vijfjarige verjaringstermijn voor vorderingen tot schadevergoeding op grond van de buitencontractuele aansprakelijkheid van een gemeentelijke overheid ? »

Memories zijn ingediend door A. Ballu, wonende te 9940 Evergem, Emerick De Bruynelaan 6, en door het college van burgemeester en schepenen van de stad Gent; het college van burgemeester en schepenen van de stad Gent heeft eveneens een memorie van antwoord ingediend.

Op de openbare terechtzitting van 5 mei 2004 :

- is verschenen : Mr. H. Vermeire *loco* Mr. P. Devers, advocaten bij de balie te Gent, voor het college van burgemeester en schepenen van de stad Gent;
- hebben de rechters-verslaggevers M. Bossuyt en J. Spreutels verslag uitgebracht;
- is de voornoemde advocaat gehoord;
- is de zaak in beraad genomen.

De bepalingen van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof met betrekking tot de rechtspleging en het gebruik van de talen werden toegepast.

II. *De feiten en de rechtspleging in het bodemgeschil*

De eiseres voor de verwijzende rechter vordert de veroordeling van de stad Gent tot betaling van een schadevergoeding wegens vermeend onrechtmatig handelen bij de weigering van een bouwvergunning.

De verwerende partij werpt op dat zij niet foutief heeft gehandeld, dat de eiseres haar schade niet bewijst en minstens dat er geen oorzakelijk verband is tussen de schade en de fout. Bijkomend werpt zij ook de verjaring van de vordering op. Daarbij verzoekt zij de Rechtbank tot het stellen van de bovenvermelde prejudiciële vraag.

III. *In rechte*

- A -

Standpunt van de eisende partij voor de verwijzende rechter

A.1. De prejudiciële vraag maakt een vergelijking tussen, enerzijds, de verjaringstermijn van schuldvorderingen ten laste of ten voordele van de Staat, de provinciën, de gemeenschappen en de gewesten, en, anderzijds, de verjaringstermijn van schuldvorderingen ten laste of ten voordele van de gemeentelijke overheid.

De eisende partij voor de verwijzende rechter doet in hoofdzaak gelden dat de verschillende categorieën waarvan de ongelijke behandeling wordt aangevoerd, niet vergelijkbaar zijn, nu de gemeenten aan eigen specifieke begrotingsregels zijn onderworpen.

Subsidiair is zij van oordeel dat het onderscheid in behandeling gerechtvaardigd is.

Het Arbitragehof heeft geoordeeld dat de wetgever, door de vorderingen gericht tegen de Staat aan de vijfjarige verjaringstermijn te onderwerpen, een maatregel heeft genomen die in verband staat met het nagestreefde doel de rekeningen van de Staat binnen een redelijke termijn af te sluiten, om redenen van gezond beheer van de openbare financiën. Diezelfde redenen kunnen niet worden aangevoerd ten aanzien van de gemeenten, die een minder complexe begroting hebben, minder uitgaven doen en over een minder zware administratie beschikken.

Ten slotte wordt ook erop gewezen dat van het gemeen recht afwijkende verjaringstermijnen leiden tot rechtsonzekerheid. Op wetgevend vlak werden de verjaringstermijnen vervat in de geding zijnde bepaling recent gewijzigd, waaruit blijkt dat de specifieke vijfjarige verjaringstermijn aan belang inboet. Het van toepassing verklaren van die verjaringstermijn op de gemeenten zou in strijd zijn met de huidige opvattingen van de wetgever.

Standpunt van de verwerende partij voor de verwijzende rechter

A.2. Volgens de stad Gent gelden de motieven die in de rechtspraak van het Hof worden aangevoerd om de vijfjarige verjaringstermijn bedoeld in artikel 100, eerste lid, 1°, van de wetten op de Rijkscomptabiliteit te verantwoorden, in dezelfde mate ten aanzien van de gemeenten, die ook onderworpen zijn aan strakke regels inzake begroting en rekeningen, en vanuit het oogpunt van een goede comptabiliteit, eveneens hun rekeningen binnen een redelijke termijn moeten kunnen afsluiten. Er is dan ook geen reden om de gemeenten op dit vlak anders te behandelen dan de andere overheden.

In haar memorie verwijst de stad Gent naar het arrest nr. 1/2004 van 14 januari 2004.

- B -

B.1. Artikel 1 van de wet van 6 februari 1970 betreffende de verjaring van schuldvorderingen ten laste of ten voordele van de Staat en de provinciën vormt artikel 100 van de wetten op de Rijkscomptabiliteit, gecoördineerd bij het koninklijk besluit van 17 juli 1991, dat bepaalt :

« Verjaard en voorgoed ten voordele van de Staat vervallen zijn, onverminderd de vervallenverklaringen ten gevolge van andere wettelijke, reglementaire of ter zake overeengekomen bepalingen :

1° de schuldvorderingen, waarvan de op wettelijke of reglementaire wijze bepaalde overlegging niet geschied is binnen een termijn van vijf jaar te rekenen vanaf de eerste januari van het begrotingsjaar in de loop waarvan zij zijn ontstaan;

2° de schuldvorderingen, die, hoewel ze zijn overgelegd binnen de onder 1° bedoelde termijn, door de ministers niet zijn geordonnanceerd binnen een termijn van vijf jaar te rekenen vanaf de eerste januari van het jaar gedurende hetwelk ze werden overgelegd;

3° alle andere schuldvorderingen, die niet zijn geordonnanceerd binnen een termijn van tien jaar te rekenen vanaf de eerste januari van het jaar van hun ontstaan.

Voor de schuldvorderingen die voortkomen uit vonnissen blijft evenwel de tienjarige verjaring gelden; zij dienen te worden uitbetaald door de zorg van de Deposito- en Consignatiekas. »

Artikel 8 van de wet van 6 februari 1970 betreffende de verjaring van schuldvorderingen ten laste of ten voordele van de Staat en de provinciën verklaart artikel 1 van die wet van toepassing op de schuldvorderingen ten laste of ten voordele van de provincies.

Krachtens artikel 128 van de wet van 22 mei 2003 houdende organisatie van de begroting en van de comptabiliteit van de federale Staat wordt de wet van 6 februari 1970 betreffende de verjaring van schuldvorderingen ten laste of ten voordele van de Staat en de provinciën opgeheven voor de in artikel 2 van de eerstgenoemde wet vermelde diensten. Die opheffing is evenwel nog niet in werking getreden. Artikel 100, eerste lid, van de gecoördineerde wetten op de Rijkscomptabiliteit blijft van toepassing op de schuldvorderingen op de federale Staat die vóór de inwerkingtreding van de wet van 22 mei 2003 zijn ontstaan (artikel 131, tweede lid).

Tot de inwerkingtreding van de wet van 16 mei 2003 « tot vaststelling van de algemene bepalingen die gelden voor de begrotingen, de controle op de subsidies en voor de boekhouding van de gemeenschappen en de gewesten, alsook voor de organisatie van de controle door het Rekenhof », blijft artikel 100 van de gecoördineerde wetten op de Rijkscomptabiliteit krachtens artikel 71, § 1, van de bijzondere financieringswet van 16 januari 1989 ook van overeenkomstige toepassing op de gemeenschappen en de gewesten.

B.2. Vóór de inwerkingtreding van de wet van 10 juni 1998 tot wijziging van sommige bepalingen betreffende de verjaring bedroeg de gemeenrechtelijke verjaringstermijn dertig jaar. Het nieuwe artikel 2262*bis*, § 1, van het Burgerlijk Wetboek, ingevoegd door voormelde wet, bepaalt dat de persoonlijke rechtsvorderingen verjaren door verloop van tien jaar, met uitzondering van de rechtsvorderingen tot vergoeding van schade op grond van buitencontractuele aansprakelijkheid, die verjaren door verloop van vijf jaar vanaf de dag volgend op die waarop de benadeelde kennis heeft gekregen van de schade of van de verzwarende ervan en van de identiteit van de daarvoor aansprakelijke persoon, waarbij die vorderingen in ieder geval verjaren door verloop van twintig jaar vanaf de dag volgend op die waarop het feit waardoor de schade is veroorzaakt, zich heeft voorgedaan. Wanneer het recht om in rechte te treden vóór de inwerkingtreding van de wet van 10 juni 1998 is ontstaan, bepaalt artikel 10 van die wet bij wijze van overgangsmaatregel dat de nieuwe verjaringstermijnen waarin zij voorziet pas beginnen te lopen vanaf haar inwerkingtreding.

B.3. Aangezien voor de gemeenten in geen enkele verjaringstermijn is voorzien, verjaren hun schuldvorderingen overeenkomstig de gemeenrechtelijke bepalingen.

Het Hof dient te onderzoeken of het verantwoord is de tegen de gemeenten gerichte vorderingen te onderwerpen aan een andere verjaringstermijn dan de vorderingen tegen andere overheden.

B.4. Zoals het Hof in de arresten nrs. 32/96, 75/97, 5/99, 85/2001, 42/2002, 64/2002, 37/2003, 1/2004, 86/2004 en 127/2004 heeft uiteengezet, had de wetgever, door de vorderingen gericht tegen de Staat aan de vijfjarige verjaring te onderwerpen, een maatregel genomen die in verband staat met het nagestreefde doel dat erin bestaat de rekeningen van de Staat binnen een redelijke termijn af te sluiten. Er werd immers geoordeeld dat een dergelijke maatregel noodzakelijk was omdat de Staat op een bepaald ogenblik zijn rekeningen moet

kunnen afsluiten : het is een verjaring van openbare orde, die noodzakelijk is in het licht van een goede comptabiliteit (*Pasin.* 1846, p. 287).

Tijdens de parlementaire voorbereiding van de wet van 6 februari 1970 werd herbevestigd dat « de Staat, die jaarlijks meer dan 150 miljard uitgeeft en met het bestuursapparaat werkt dat log, ingewikkeld, en dan nog overstelpt is met documenten en archiefstukken, [...] wel een debiteur van gans bijzondere aard » is en dat « het wegens orderedenen geboden [is] zo spoedig mogelijk een einde te maken aan eisen die hun oorsprong vinden in achterstallige zaken » (*Parl. St.*, Kamer, 1964-1965, nr. 971/1, p. 2; *Parl. St.*, Senaat, 1966-1967, nr. 126, p. 4).

Behalve in het geval waarin personen zich in de onmogelijkheid bevinden om binnen de wettelijke termijn in rechte te treden omdat hun schade pas na het verstrijken van de termijn tot uiting is gekomen (arrest nr. 32/96), kwam het Hof telkens tot de vaststelling dat de wetgever een maatregel had genomen die niet onevenredig was met het nagestreefde doel.

B.5. Weliswaar zouden dezelfde schuldvorderingen ten aanzien van de gemeenten om de in B.4 vermelde redenen eveneens aan de vijfjarige verjaringstermijn kunnen worden onderworpen, doch die overweging is niet van die aard dat de grondwettigheid van de betwiste bepalingen erdoor in het geding kan worden gebracht. De artikelen 10 en 11 van de Grondwet houden immers niet in dat de wetgever verplicht is om voor alle administratieve overheden af te wijken van de gemeenrechtelijke verjaringsregels.

B.6. De prejudiciële vraag dient ontkennend te worden beantwoord.

Om die redenen,

het Hof

zegt voor recht :

Artikel 1 van de wet van 6 februari 1970 betreffende de verjaring van schuldvorderingen ten laste of ten voordele van de Staat en de provinciën, dat artikel 100 van de wetten op de Rijkscomptabiliteit, gecoördineerd bij koninklijk besluit van 17 juli 1991, vormt, artikel 8 van dezelfde wet en artikel 71, § 1, van de bijzondere wet van 16 januari 1989 betreffende de financiering van de gemeenschappen en de gewesten schenden de artikelen 10 en 11 van de Grondwet niet, in zoverre de verjaringstermijn waarin zij voorzien, niet van toepassing is op de schuldvorderingen ten laste van de gemeenten.

Aldus uitgesproken in het Nederlands en het Frans, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, op de openbare terechtzitting van 28 oktober 2004.

De griffier,

De voorzitter,

P.-Y. Dutilleux

A. Arts